

INTERVIEW JOOST VAN OOSTRUM, BURGEMEESTER VAN BERKELLAND

‘Water is van iedereen, daar gaan wij allemaal over’

RENÉ LESUIS

In de Achterhoek is verdroging een groot probleem. Joost van Oostrum, burgemeester van gemeente Berkelland, zet zich als voorzitter van de werkregio Achterhoek binnen het Deltaprogramma klimaatadaptatie in voor de aanpak van verdroging in de regio.

Al ruim 25 jaar actief in de politiek

Joost van Oostrum werd op 4 december 1969 geboren in Utrecht. De aan de Rijksuniversiteit Utrecht afgestudeerde bioloog belandde in 1998 in de politiek toen hij namens de VVD lid werd van de gemeenteraad in zijn toenmalige woonplaats Houten.

Tussen 2001 en 2007 was hij vervolgens wethouder in Houten, en tussen 2003 en 2007 ook lid van de Provinciale Staten van Utrecht. In 2007 werd Van Oostrum burgemeester van gemeente Rhenen, waarna in 2014 de overstap naar de Achterhoekse gemeente Berkelland volgde. In 2020 werd hij voor een tweede termijn herbenoemd. Hij is getrouwd en vader van drie kinderen.

Wielervriend Van Oostrum is daarnaast voorzitter van het district Oost van de Koninklijke Nederlandse Wielren Unie (KNWU), voorzitter van de raad van toezicht van Landschapsbeheer Gelderland, lid van de raad van toezicht van de Onderwijsspecialisten, lid van de raad van toezicht van LandschappenNL, koersdirecteur van de Ronde van de Achterhoek en voorzitter van het bestuur van Stichting Rioned.

De droogte werd Van Oostrum voor het eerst zichtbaar in de zomers van 2018 en 2019 toen zijn bijna tachtigjarige buurman aangaf dat hij de Schipbeek nog nooit zo droog had zien staan. Lokaal ontstond een initiatief met als bestuurlijke trekkers gemeenten, provincie en waterschap Rijn & IJssel, maar waar ook natuurorganisaties, drinkwaterbedrijven en agrariërs aan tafel zaten.

De lange termijn komt daarbij ook aan bod, weergegeven in het rapport Watersysteem weer in balans. ‘Hierin staan twee denklijnen, waarbij je eigenlijk niet onder de tweede denklijn uit kunt: terug naar een robuuster systeem. Er hangt een prijskaartje aan. Maar als je niets doet, gaat de droogteschade voor de landbouw alleen maar toenemen.’

Wat is de kern van de aanpak voor u?

‘Het moet gaan om een integrale aanpak, waarbij je naar zowel verdroging als biodiversiteit en stikstofproblemen kijkt. Op de korte termijn zijn er technische oplossingen denkbaar, zoals het aanbrengen van een kleilaag op de akker.

‘Voor de lange termijn moeten we toe naar meer natuurlijke oplossingen, zoals het verwijderen van drainage of het verondiepen van beken en die weer laten slingeren. Dat zorgt ervoor dat water meer kans krijgt in de bodem te zakken. Maar als je water langer vasthoudt, zoals nu bij extreme regenval, betekent dat wel dat je als boer later je land op kan.’

Welke rol speelt grond?

‘Boeren zullen meer grond nodig hebben om dezelfde productie te halen. Datzelfde zie je

Joost van Oostrum: ‘Veel boeren vragen alleen tijd om tot een oplossing te komen.’

Foto: Gemeente Berkelland

‘Roep niet: het moet in 2030. Een jaartal noemen zonder concrete stappen verlamt’

ook bij andere regelgeving, zoals voor stikstof. Ook daar zie je minder koeien per hectare. Zo draag je bij aan het verminderen van de stikstofemissie. Meer land per boer, betekent wel minder boeren. Van bijvoorbeeld elke vier boeren moet er dan één stoppen. Dat is makkelijker gezegd dan gedaan – hier koop je de ene boer uit, en daar lopen de koeien van de andere boer –, maar zo plat is het wel.’

Als je kijkt naar alle boerenprotesten in Brussel zie je daar toch weinig enthousiasme voor minder boeren.

‘We moeten reëel zijn, het vraagt om een fatsoenlijke vergoeding. Maar, en nu zeg ik iets wat misschien politiek niet helemaal verantwoord is, dan is de huidige stoppersregeling niet genoeg. Boeren zijn de afgelopen jaren door partijen om hen heen opgejaagd om groter te worden en daardoor is er een disbalans ontstaan tussen het geïnvesteerde kapitaal en de werkelijke waarde. De overheid moet bereid zijn om ook dat stukje verschil te compenseren.’

Is het niet een hele principiële discussie geworden?

‘Nee, ik denk het niet. Er zijn veel boeren die op het erf lopen, zich omdraaien en denken ‘hoe is eigenlijk die grote schuur daar gekomen?’. Het zijn bijna allemaal eenmansbedrijven met heel grote investeringen. Er zit heel veel waarde in die je op de een of andere manier moet compenseren. Je moet wel tijd en energie steken in het begrijpen van elkaars positie. De droogteaanpak laat zien dat dat kan.

‘Alleen stikstof wordt door een gedeelte van de agrarisch ondernemers niet als probleem erkend. Op het moment dat ze dat wel als een probleem zouden erkennen, dan is ook daar meer mogelijk. Er is maar een heel klein deel van de boeren redelijk extreem. Terwijl heel veel boeren zeggen, geef ons de tijd en laten we samen kijken hoe we tot een robuuste oplossing kunnen komen.’

Wat kun je doen om dat gesprek met boeren beter op gang te brengen?

‘Als je het maar concreet maakt, dan kun je mensen wel in beweging krijgen. Je moet nu maatregelen nemen, maar ook de gesprekken voeren over de lange termijn. Je moet ook ruimte geven om te experimenteren, meer vanuit de techniek.

‘Tegelijkertijd, het opbrengen van water op een zandrug heeft resultaat, maar ga je dat eeuwig doen met pompen? Liever niet. Roep niet, het moet in 2030, maar neem wel stappen om met elkaar in beweging te komen. Dan kan het zomaar zijn dat je er in 2032 wel bent. Met een jaartal zonder concrete stappen verlam je elkaar.’

Aan welke bedragen moet je dan denken voor de Achterhoek?

‘Denklijn twee kost 1 miljard euro en met grondaankoop erbij 2 miljard euro. Dat is een gigantisch bedrag. Dat toont aan, je grijpt in een economisch model in en daar moet je stevig geld voor over hebben. Je moet ook zoeken naar gunstige mogelijkheden om dat te doen, zet twintig boeren bij elkaar in een gebiedsproces. Dan gaan zij snappen dat wat zij doen belangrijk is voor anderen in het gebied.’

Wordt het niet als een links feestje afgedaan?

‘Dat denk ik niet. Deze problematiek raakt iedereen. Bij de droogteaanpak is dit ons verhaal van de samenwerking, terwijl het in de media natuurlijk veel leuker is om te schrijven over tegenover elkaar staan.

‘De kracht van Nederland was dat wij nergens extreem in waren. Wij zijn de polder aan het verlaten. Ik heb dat zelf ook meegemaakt toen ik gevraagd werd voor een mediagesprek over zonnevelden. Toen ik zei dat het dan wel een genuanceerd verhaal moest worden, kreeg ik als antwoord dat ze wel iemand anders zouden zoeken.’

Doet u dat pijn?

‘Ja, dat doet mij pijn. Landelijk worden natuur en landbouw uit elkaar getrokken. Terwijl wij lokaal merken dat wij heel goed samen kunnen optrekken als het om water gaat.’

Wat als wij deze kans nu laten lopen?

‘Dat zou ongelooflijk, ongelooflijk dom zijn. Omdat wij nu kunnen laten zien dat als je samenwerking op een goede manier inhoud geeft, je stappen kunt maken.’